

Zenével megélt hit

AZ INTERJÚT LONKAY MÁRTA KÉSZÍTETTE

Andorka Péter zeneszerzővel beszélgettünk hitről, zenéről és a Hazatérés című tíztételes kamarazenei ciklusról, amelyet a zeneszerző Tiszteletreméltó Marcell atya halálának 50. évfordulója alkalmából írt.

Ha jól tudom, ös-budapestinek vallja magát, a gimnáziumi éveit mégis a szentendrei Ferences Gimnáziumban töltötte. Hogyan emlékszik vissza erre az időszakra?

Nagyon sok meghatározó élmény fűz a Ferences Gimnáziumhoz, de a történetet a szüleimmel kezdeném, hiszen édesanyám textiltervező-iparművész, édesapám hegedűművész és karmester. Szinte borítékolható volt, hogy engem is valamelyik művészeti ág felé terelgetnek majd. Meglehetősen aktív gyermek lévén ütőhangszerre írtak be. Aztán családunk elköltözött Szentendrére, így az ottani Vujicsics Tihamér Zeneiskolában folytattam tanulmányaimat, ahol belépett a zongora az életembe. Az alapképzés vége felé már országos versenyeken is megmértem magam, tanárainm bizakodva remélték, hogy zongoraművész leszek. Csakhogy én közben elkezdtem zenét is írni. Első kompozíciómmal, ami egy négykezes zongoradarab volt, megnyertem a Vujicsics Tihamér Zeneiskola házi zeneszerző versenyét.

A Ferences Gimnáziumban gondolom kuriózumnak számított egy zeneszerző diák.

Párhuzamosan a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola zeneszerzés szakán is elkezdtem szaktanulmányaimat. Néhány hónap után választanom kellett, és emiatt is nagyon örülök, hogy Szentendrén maradtam. Itt írtam egy rockoperát is a március 15-i ünnepségre, amellyel igen nagy sikert arattunk, s az előadás valóban nagy produkcióvá nőtte ki magát. Zenekar, énekkar, szólisták, táncosok... Sőt, még lemez is készült belőle neves művészek közreműködésével, úgyhogy valóban nem panaszkodhattam ez idő tájt sem. De nem csak zeneileg terelgetett szépen a Jóisten. Történetesen a Ferences Gimnáziumban ismerkedtem meg egy lánnyal, s szerelem volt első látásra. Ma ő a feleségem és három gyermekünk édesanyja.

A hit is a gimnáziumi évei alatt érintette meg a maga mélységében és valóságában?

Igazán mélyen nem, de Istennek megvoltak a maga tervei. Az érettségi után a feleségem,

aki akkor még a menyasszonyom sem volt, elhívott egy Szent Andrásos Fülöp kurzusra, ami döntő befolyással volt az életemre. Bár addig is rendszeresen gitároztam a reggeli miséken és eljártam a templomba, mégis a hit mint olyan egyfajta tan maradt csak számomra. Ez a lelki hétvége tette igazán élővé a hitemet. Itt ugyanis hallottam egy fiút gitározni, aki olyan mély alázattal játszott, hogy elszégyelltem magam. Én előtte inkább kifelé, a közönségnek szerettem volna tetszelegni a játékkal, míg ő Istent dicsérte a maga szerény eszközeivel. Ez óriási különbség. Ekkor értettem meg a szolgálat valódi és igaz mibenlétét. Ettől a fiútól később is nagyon sokat tanultam, s

aztán ő lett a második gyermekem keresztapja is. Ezután az Új Aratás Közösségbe kerültünk, ahol megismerkedtünk Hummel Dáviddal, akit ma már mindenki Hummel János kármelita testvérként ismer. Ebből a kapcsolatból jött aztán a felkérés is, s aztán a közelebbi megismerkedés a Kármellel, majd Marcell atya életével.

Az előadás közben az jutott eszembe, hogy általában verseket szoktak megzenésíteni, mintsem prózai műveket. Miért Marcell atya szépprózai műveit választotta?

Marcell atya prózai írásai annyira szép és mély tartalommal bírnak, hogy mikor elolvastam, egyértelművé vált számomra, hogy ezekre írok darabot. Egy komolyzenei megfogalmazásban amúgy sem minden esetben domináns, hogy rímel-e a szöveg vagy sem. Számomra inkább az volt a nagy kérdés, hogy mely szövegrészeket emeljük ki. Marcell atya írásai sokkal nagyobb ívűek annál, mintsem hogy pár mondatot ki tudjunk ragadni. Nem miniatűröket írt, hanem inkább nagy terjedelmű esszéket. Így alakult ki az irodalmi est mint műfaj, gyakorlatilag „kísérőzenével”, melynek szöveggkönyvét Rafael és János testvér állították össze.

Marcell atya írásaiból tíz prózai szemelvény lett kiválasztva. A struktúrájában számomra észrevehető egy szimmetrikus szerkezet. Az elején lefelé ívelés, majd a közepén egy mélypont érzékelhető, s a végén ismét teljes az összhang. Mondom mindezt, zeneileg teljesen laikusként. . .

Nagyon is jól látja, ez pontosan így van. A szöveg s a hozzá írt zene elindul Marcell

atya gimnáziumi éveinél, amikor teljesen harmóniában élt a Szűzanyával és a Tabernákulumban lakozó Jézussal. Aztán megjelenik a szenvedés: Marcell atya elvesztett ifjúkori szerelme, a szárazság, a vergődés, majd a tavasz első érintésétől az évig történő emelkedés. Az életút ívét követi a hangszerelés is: nem minden esetben szól mindkét hangszer. A fuvola és a cselló magányos szólója még erősebben hat egy-egy mély tartalmú résznél. Természetesen az a koncepció része volt, hogy a prózai jeleket mindig előzze meg a zene. Ha ez fordítva történik, akkor gyakorlatilag fejbe vertük volna az egész dramaturgiát. Ha elmondjuk szavakkal, akkor már a nézőközönség mindent ért, s a zene csupán csak illusztrációul szolgálna. Így viszont hangulatkeltéssé tudott válni. Ezt a nagyon fontos kodályi bölcsességet én is igyekeztem a darabomba átültetni.

De mitől lett olyan igazán „kármeles” a Hazatérés című kamarazenei ciklus? Mert az lett! Jó kérdés, ezen én is sokáig gondolkodtam, hiszen mindenképpen a kármelita lelkiségre jellemző zenei hangzást szerettem volna megmutatni a közönségnek. Így esett a választás a Salve Reginára mint kiindulási pontra. Ez a Mária-himnusz minden szombaton elhangzik a kármelitáknál, ráadásul gregorián zene, tehát kapcsolódik az egyházi hagyományokhoz. Ezenkívül

a fuvolán megszólaló „harangszó” és más egyéb hangzások beillesztése is a lelki-séggel állíthatók párhuzamba. A templom adta akusztika pedig sokkal nagyobb hatást keltett, mintha a zenemű egy szobában szólalt volna meg. Gondolok itt a pizzicato-ra, ami a cselló húrjainak csattanó megtépését jelenti. Ez az ostorozást jelenítette meg a Passió-játék résznél. A végét pedig mindenképpen énekkel szerettem volna befejezni, hiszen az emberi hangnál nincs szebb és őszintébb a világon.

A darab valóban egyedi és professzionális szinten lett megírva, de említést érdemelnek a zenész kollégák is, akik rendkívüli alázattal adták elő ezt a zeneileg igen nehéz művet.

A zenésztársaim valóban nagyon sokat készültek erre az előadásra. Tényleg volt játszani való bőven, s ehhez a sok gyakorláshoz elsősorban a szív motivációjára volt szükség. Kiss Ágota fuvolán, Csala Éva gordonkán játszott. Mindketten zseniális zenészek, ezúton is hálás vagyok a munkájukért.

Amennyi befektetett munka és energia van ebben a darabban, az mindenképpen folytatást érdemelne!

Természetesen tervben vannak további előadások is. Isten segítségével szeretnénk vidéki kármelita templomokba is elvinni a produkciót, illetve szívesen teszünk eleget minden olyan felkérésnek, ahol térben és időben bemutatható az előadás.